

V ý r o č n í   z p r á v a
A r c h i v u   N á r o d n í   k n i h o v n y
z a r o k   2 0 2 2¹

Sídlo archivu: Sodomkova 2/1146, 102 00 Praha 15 – Hostivař
Adresa pro poštu: NK ČR – Archiv, Klementinum 190, 110 00 Praha 1
Telefon: 221 663 613, 578
E-mail: Katerina.Hekrdlova@nkp.cz
Marketa.Kaburkova@nkp.cz
www: nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/archiv-nk
nkp.cz/sluzby/dulezite-odkazy/studovny/archiv-nk
Zřizovatel: Národní knihovna ČR
Organizační začlenění: Kancelář generálního ředitele NK ČR

Archiv Národní knihovny vznikl v roce 1990; je typem specializovaného archivu státní příspěvkové organizace. Jeho akreditace byla schválena na základě zákona č. 499/2004 Sb., § 80, odst. 4, dne 10. října 2007 (č. j. AS–1583/1–2007) a, po přestěhování do nové lokace v CD Hostivař, znovu potvrzena dne 10. listopadu 2021 (č. j. MV-179460-6/AS-2021).

Významnou změnou bylo v roce 2022 navýšení počtu zaměstnanců Archivu Národní knihovny do systemizovaného stavu, když k jednomu celému úvazku, bylo obsazeno také druhé systemizované místo. Nová zaměstnankyně nastoupila na zkrácený, zkušební, úvazek již v polovině prosince 2021, na plný úvazek pak od 1. ledna 2022. V současné době je tedy naplněn princip zastupitelnosti a badatelský servis lze poskytovat i v případě nepřítomnosti jedné z archivářek.

Zásadní význam pro činnost ANK také měla instalace produkční verze pořádacího programu ELZA a navázání spolupráce s firmou LigtComp. V průběhu podzimu 2022 proběhlo několik pravidelných školicích schůzek zacílených na prohlubování orientace tohoto pořádacího systému jak v oblasti archivních souborů, tak entit.

---

¹ Výroční zpráva Archivu Národní knihovny ČR byla zpracována podle odst. 1 a 2 § 62 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zároveň v souladu s metodickým návodem odboru archivní správy Ministerstva vnitra (č.j. AS-366/1-2005) ze dne 24. února 2005 – metodika zpracování výročních zpráv specializovaných, bezpečnostních a soukromých archivů.

I. Personální podmínky archivu:

Vedoucí archivu:	PhDr. Kateřina Hekrdlová
Archivářka:	Mgr. Markéta Kabůrková, Ph.D.
Systemizovaný stav:	2.0 pracovního úvazku
Skutečný stav:	2.0 pracovního úvazku

II. Celkové množství uložených archiválií

V ANK bylo ke dni 31. prosince 2022 evidováno 74 archivních souborů, jejichž celková metráž činní 461,22 bm; z toho nezpracováno je 432,13 bm (93,69 %), zpracováno 29,09 bm (6,31 %) a inventarizováno 28,93 (6,27 % z celkových bm a 99,45 % ze zpracovaných). Ze 74 archivních souborů zapsaných v evidenci PEvA II, je zpracováno 43 (58,11 %), z toho 1 částečně, nezpracováno zbývá 31 (41,89 %); inventarizováno je 41 archivních souborů (55,41 %), z toho 1 částečně. Počet platných archivních pomůcek zapsaných v základní evidenci je 43. Všechny archivní soubory spadají do kategorie evidenčního statusu 1, jedná se tedy výhradně o archivní soubory v přímé péči instituce, uložené v instituci.

V březnu, respektive dubnu 2022 se jedna ze zaměstnankyň ANK zúčastnila dvou fází školení PEvA II v Institutu pro veřejnou správu Praha – Vzdělávacím středisku v Benešově, a to jak pro roli operátora, tak i lokálního správce. Následně byl zajištěn přístup do testovací a produkční databáze pro obě zaměstnankyně. Zároveň bylo řešeno i napojení evidenčního systému na databázi entit CAM. V roce 2022 byly získány částečné přístupy a pro rok následující je naplánována účast zaměstnankyně na školení a testování za účelem dosažení operátorské úrovně CAM.

a) Počet fondů a sbírek:	74		
Běžné metry celkem:	462,35		
Počet evidenčních jednotek:	6765 ks		
b) Stupeň zpracovanosti archivních souborů:		zpracováno	58,11 %
		inventarizováno	55,41 %
c) Počet archivních pomůcek:	43		

III. Výběr, zpracování a využívání archiválií

1. Výběr archiválií:

V roce 2022 bylo realizováno mimo skartační řízení 6 přírůstků k existujícím archivním souborům:

VněZ/1: 4 *Národní knihovna ČR Praha* – předáno Odborem komunikace – Vydavatelským oddělením (+ 5 EJ; 0,13 bm)

VněZ/2: 65 *Sbírka muzeálií* – předáno Odborem komunikace – Oddělením PR a marketingu (+ 2 EJ; 0,03 bm)

VněZ/4: 17 *Výroční zprávy* – předáno Odborem komunikace – Oddělením nakladatelství a výstavnictví (+ 1 EJ; 0,01 bm)

VněZ/5: 4 *Národní knihovna ČR Praha* – předáno Odborem komunikace – Oddělením nakladatelství a výstavnictví (+ 1 EJ; 0,3 bm)

VněZ/6: 11 *Mapy a plány* – předáno Odborem správy a provozu – Oddělením provozu Klementina a CDH (+ 4 EJ; 0,48 bm)

VněZ/7: 4 *Národní knihovna ČR Praha* – předáno Odborem správy a provozu – Oddělením provozu Klementina a CDH (+ 2 EJ; 0,18 bm)

Ve skartačním řízení byly vyřazeny dokumenty se skartačním znakem „S“ z let 1987–2020 v celkovém objemu 0,4 t. K tomu viz Protokol o skartačním řízení vypracovaný vedoucí Archivu NK, dr. Hekrdlovou, dne 13. prosince 2022; č. j. NK-7478/OSS/2022.

Vnitřní změna byla provedena jedna (VniZ č. 179: *Národní a univerzitní knihovna*; č. j. NK-4938/ANK/2022), nicméně nedošlo ke změně v počtu evidenčních jednotek, ani celkové metráže fondu.

Souhrn:

a) mimo skartační řízení: +15 evidenčních jednotek / 1,13 bm

b) skartační řízení v rámci Centrální spisovny NK ČR: -0,4 t

2. Zpracování archiválií:

Nejvýznamnější událostí roku 2022 bylo pro archiv podepsání smlouvy o technické podpoře s firmou LightComp, která umožnila začít naplno využívat již zmíněný software ELZA. Proběhlo základní školení na jeho používání a poté začaly vlastní pořádací práce. Ze starší verze programu byl převeden fond *Černý Rudolf* 1878–1947 (NAD 74; 0,51 bm), který byl v minulosti uspořádán, ale z technických důvodů k němu ještě nebyl vypracován inventář. Nově se začaly pořádat dva soubory, *Sbírka fotografií* 1893–2005 a *Sbírka cirkulářů* [1804]–[1828] (NAD 67; původně 32,32 bm), přičemž především ve druhém případě dojde díky uspořádání k významné změně v metráži sbírky, neboť se v mnoha případech jedná o desítky až stovky multiplikátů guberniálních a jiných tiskovin, které byly postupně vymanipulovány. V roce 2022 byla tato sbírka vyříděna a následně byl zahájen inventární zápis v systému Elza. V souhrnu počet evidenčních jednotek vzrostl o 15, v případě zpracovaných (v absolutních číslech) však pouze o 1, stejně jako v případě inventarizovaných EJ, z 2199 na 2200, resp. z 2187 na 2188.

V současné době mají fondy a sbírky ANK 6765 hlavních evidenčních jednotek (4565 nezpracovaných, 2200 zpracovaných, z toho 2188 inventarizovaných).

3. Využívání archiválií:

a) Badatelský servis

ANK navštívilo v loňském roce 10 badatelů. Celkový počet badatelských návštěv byl 74. Celkové množství vypůjčených archiválií: 588; z toho 574 prezenčně a 14 absenčně v rámci instituce. Bylo zodpovězeno 71 čtenářských, badatelských a interních dotazů, z toho 5 podrobnějších rešerší zpracovaných na základě zevrubného studia archiválií.

IV. Stav archiválií

Pokud jde o fyzický stav fondů a sbírek spravovaných ANK, pak z celkového množství 74 archivních souborů je 7 nepoškozených, u 16 je stav nezjištěn a 51 souborů je poškozených. Charakter poškození převážně spadá do kategorií poškození prachem, trhliny a přelomení a křehkost a lámavost.

Souhrn:

a) Nepoškozené: 7 (9,46 %)

b) Poškozené: 51 (69 %)

- z toho poškození prachem (33,58 %), trhliny a přelomení (31,39 %) a křehkost a lámavost (14,60 %).

V ANK prozatím neprobíhá digitalizace fondů. Digitalizují se pouze jednotlivé archiválie pro interní potřebu, pro badatele či pro jiné instituce v rámci spolupráce.

Interně:

NAD 12 *Sbírka fotografií* – pro databázi Slovník českých knihovníků zpřístupňující informace o osobnostech českého knihovnictví byly naskenovány fotografie zaměstnanců knihovny.

Externě:

NAD 12 *Sbírka fotografií* – 4 ks pro soukromé a studijní účely.

NAD 27 *Preissovi* – 18 ks pro VŠE.

V obou případech byly s danými subjekty sepsány smlouvy o užití digitálních kopií reprodukcí.

V. Konzervace a restaurování archiválií

ANK využívá restaurátorské oddělení svého zřizovatele, jehož materiálně technické vybavení odpovídá špičkovému modernímu pracovišti. Nicméně kapacita prací pro archiv je omezena restaurátorskými pracemi na knižním fondu, přesto Oddělení restaurování v roce 2022 zrestaurovalo fond *Novokarolinská knihovna Praha 1656–[1777]* (NAD 22; 0,13 bm). Vedle toho pak v součinnosti s Oddělením preventivní konzervace byly průběžně zhotovovány ochranné obaly pro vybrané archiválie a konzervátorka tohoto oddělení zrestaurovala zarámovanou fotografii Eduarda Kohouta z roku 1942/1943 (NAD 12 *Sbírka fotografií*).

V rámci zvyšování ochrany archivních fondů byly, během již zmíněných pořádacích prací na *Sbírcе fotografií* (NAD 12; 11,17 bm) a *Sbírcе cirkulárů* (NAD 67; 32,32 bm) archiválie přebalovány do nekyselých papírových obálek, respektive u nich byla prováděna rovněž primární očista od prachu a dalších nečistot.

VI. Odborné aktivity Archivu NK

1. Prezentační činnost

a) Podíl ANK na výstavách pořádaných NK ČR

Z fondů ANK byly zapůjčeny exponáty na výstavu *Kodex 1085 – rukopis zblízka*, kterou pořádala NK ČR ve spolupráci s VOŠG a SPŠ grafickou.

b) Podíl ANK na výstavách jiných subjektů

ANK poskytli digitální kopie archiválií z fondu NAD 27 *Preissovi Jarmila a Jaroslav, JUDr.* pro výstavu *Největší český bankéř* v Knihovně VŠE.

ANK poskytl data do satelitního účtu kultury zpracovávaného Národním informačním a poradenským střediskem pro kulturu.

Základní představení archivu a jeho činnosti lze nalézt na webu NK ČR:

nkp.cz/sluzby/dulezite-odkazy/studovny/archiv-nk#fond

2. Účast na výzkumných a přednáškových akcích

a) Přednášky

Kateřina Hekrdlová: prezentace fondů a činnosti ANK pro členy porady vedení NK ČR.
Markéta Kabůrková: „*Labour History* podle ÚV KSČ. K možnému využití archivních materiálů bývalých stranických muzeí“. 12. sjezd historiků. Profesní setkání historiček a historiků České republiky. 20. – 22. září 2022 v Ústí nad Labem.

b) Publikace

Markéta Kabůrková: „Prezentace minulosti, budování budoucnosti. Muzeum Klementa Gottwalda (1954–1990) coby propagačně-edukační centrum stranické historie“, in: Eds. Tomáš Kavka, Pavlína Vogelová a Jolana Tothová, *Sbírký a politika/Collections and Politics*, Praha 2022, s. 58–86. ISBN 978-80-7036-717-9

c) Pedagogická činnost pracovníků, exkurze

V rámci exkurze pro nové zaměstnance knihovny přednesla vedoucí ANK, K. Hekrdlová, příspěvek o historii a současných aktivitách archivu, doplněný o ukázky různých typů archiválií.

d) Členství ve vědeckých a kulturních institucích, organizacích apod.

Obě archivářky jsou členkami České archivní společnosti. V rámci členství v Odborné skupině specializovaných archivů České archivní společnosti se pracovnice archivu účastnily jejích činností.

Zpracovala:

Mgr. Markéta Kabůrková, Ph.D.

1. února 2023